

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу
України щодо удосконалення продажу пакетів акцій, що належать державі у
статутному капіталі банків»
(реєстр. № 11475 від 12.08.2024)*

Анотація. В Інформаційній довідці проаналізовано законопроект щодо доповнення статті 1173 Цивільного кодексу України новою бланкетною нормою, якою передбачається встановити, що особливості відшкодування шкоди, завданої в результаті продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, устанавлюються Законом України «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків».

Ключові слова: відшкодування шкоди, завданої органом державної влади; продаж пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків.

Вступ. Законопроект розроблено, як зазначено в пояснювальній записці до нього, з метою внесення змін до Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), які передбачають, що особливості відшкодування шкоди, завданої в результаті продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, встановлюються Законом України «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків». Доцільність внесення змін обґрунтовується тим, що пунктом 58 Меморандуму про економічну та фінансову політику від 17 червня 2024 року, укладеного між Україною та Міжнародним валютним фондом, та Планом України для Ukraine Facility на 2024–2027 роки передбачено необхідність скорочення державної власності у банківському секторі, що буде досягнуто, зокрема, шляхом викладення в новій редакції Закону України «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, у капіталізації яких взяла участь держава». Оскільки ЦК України не враховує специфіку процесів, які можуть мати місце під час продажу державних акцій у банках, на думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, це може призвести до правової невизначеності та недостатнього захисту інтересів держави. Тому цілями і завданнями прийняття змін до ЦК України визначено підвищення правової визначеності, ефективності правозастосування та надійний захист національних інтересів, а також сприяння збереженню державних коштів, що також дозволить створити сприятливий інвестиційний клімат і стабільність правових відносин у сфері продажу державних акцій банків.

Основна частина. Цілком підтримуючи прагнення суб'єкта права законодавчої ініціативи щодо законодавчого забезпечення механізму гарантування додержання вимог законодавства в ході продажу акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, зокрема шляхом врегулювання процесів оцінки та відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю

органу державної влади, на підставі аналізу положень законопроекту вважаємо доцільним висловити такі міркування.

Суть пропонованих змін полягає в доповненні статті 1173 ЦК України новою частиною третьою, якою визначається, що особливості відшкодування шкоди, завданої в результаті продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, на підставі протиправних (незаконних) рішень (індивідуальних актів) Міністерства фінансів України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, встановлюються Законом України «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків».

Насамперед, слід звернути увагу на те, що пропонованою бланкетною нормою встановлюється відсилання до спеціального закону, якого наразі не існує. Адже чинний Закон, прийнятий 15 березня 2012 року, має назву «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, у капіталізації яких взяла участь держава». При цьому питання відшкодування шкоди цей Закон не регулює. Згідно з пояснювальною запискою цей Закон планується викласти в новій редакції, якою мають бути врегульовані питання відшкодування шкоди, що власне у системному зв'язку з пропонованою нормою має сформулювати відповідний регулятивний механізм. Утім, за відсутності чинного законодавства, до якого відсилає бланкетна норма, відсутній і механізм її реалізації, що, з одного боку, засвідчує її декларативність, а з іншого – створює законодавчу прогалину та невизначеність законодавства. До того ж, внесення змін до чинного законодавства з посиланням на перспективні законодавчі акти не відповідає законодавчій практиці, що, зокрема, слідує з положень Регламенту Верховної Ради України (частина восьма статті 90).

За відсутності спеціального законодавчого регулювання, до якого відсилає пропоноване проектом положення, виникає питання щодо належного обґрунтування та відповідності правової природи і змісту правовідносин із відшкодування шкоди, завданої в результаті продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, предмету правового регулювання статті 1173 ЦК України. Адже згідно з пояснювальною запискою цілями і завданнями прийняття пропонованих проектом змін до ЦК України визначено, зокрема, надійний захист національних/державних інтересів, а також сприяння збереженню державних коштів. Разом із тим, концепція правового регулювання статті 1173 ЦК України полягає у встановленні загального механізму відшкодування шкоди, завданої фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю, зокрема, органів державної влади при здійсненні ними своїх повноважень, безпосередньо державою, незалежно від вини цих органів.

Варто також уточнити назву законопроекту «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо удосконалення продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків» відповідно до предмета його

правового регулювання, яким є визначення особливостей відшкодування шкоди, завданої в результаті продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків. Адаже згідно з вимогами частини першої статті 37 Закону України «Про правотворчу діяльність» нормативно-правовий акт, у тому числі нормативно-правовий акт про внесення змін до інших нормативно-правових актів, повинен мати лаконічну назву, що відображає предмет його регулювання.

Висновки. Пропоноване законопроектом доповнення статті 1173 ЦК України новою бланкетною нормою, якою передбачено, що особливості відшкодування шкоди, завданої в результаті продажу пакетів акцій, які належать державі у статутному капіталі банків, встановлюються Законом України «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків», за відсутності відповідного чинного законодавства, до якого відсилає ця норма, не сприятиме досягненню визначених проектом цілей, а також створить законодавчу прогалину та невизначеність законодавства.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.